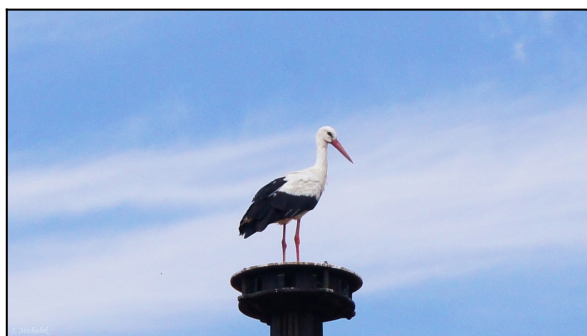

Bociany - Batorz 2015

Bocian biały to powszechnie znany i lubiany ptak. Często pojawia się w wierzeniach ludowych i przysłowiach. Utożsamiany ze szczęściem i narodzinami, uznawany za symbol polskiej przyrody. To także jeden ze zwiastunów wiosny.

Należy do rzędu brodzących i rodziny bocianowatych, obejmującej 19 gatunków. Jest dużym ptakiem, rozpiętość jego skrzydeł dochodzi do 2 m, a stojący ptak mierzy około 80 cm. Samica jest nieco mniejsza od samca, jednak upierzenie obu płci jest jednakowe. Bocian ma charakterystyczne długie czerwone nogi, białe upierzenie z czarnymi lotkami, długą szyję oraz czerwony dziób. Liczebność bociana białego w Polsce szacuje się na około 52 tys. par (dane z 2004 r.). W naszym kraju gniazduje około 1/5 światowej populacji bociana.

Bociany są ptakami wędrownymi z zimowiska powracają w ostatnich dniach marca lub w kwietniu. Zwykle jako pierwszy przylatuje samiec i rozpoczyna renowację gniazda. Samica dołącza do niego po kilku dniach, włączając się do prac „remontowych”. W Batorzu pierwszego bociana spacerującego po łące można było wypatrzyć już 16 marca, natomiast para bocianów zadomowiła się na gnieździe w okolicach 16 kwietnia.

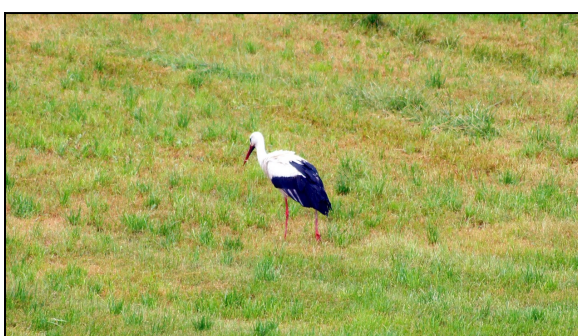
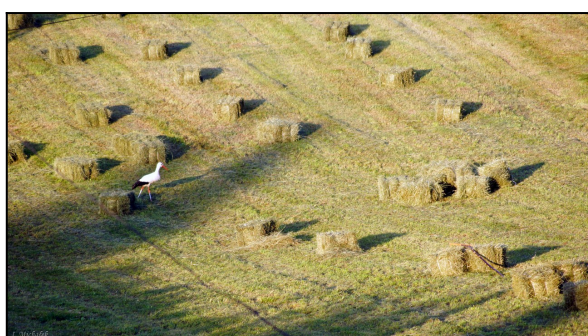
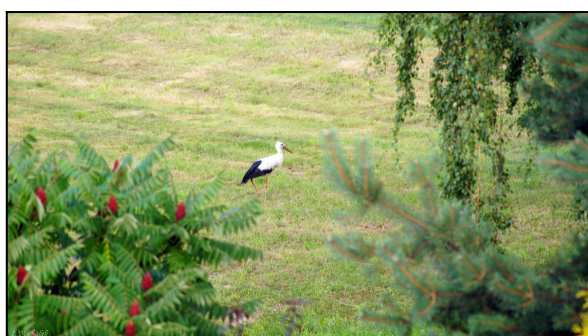
Ptaki te składają jaja na ogół w drugiej dekadzie kwietnia. Lęg składa się zazwyczaj z 2 do 5 jaj

(wyjątkowo 1 lub 6), inkubacja trwa 33-34 dni, tuż po wykluciu pisklęta waży 70-75 g. Partnerzy wspólnie je wysiadują i karmią potomstwo. „Batorskie bociany” odchowwały w tym roku dwa pisklęta. Małe bocianie główki wychylające się z gniazda, można było wypatrzeć ok 12 czerwca.

Bociany nie są wybredne w wyborze pokarmu – korzystają z tego, co jest aktualnie najbardziej dostępne. Skład ich diety zmienia się w zależności od rejonu, pory roku oraz od panujących warunków atmosferycznych. Polują na bezkręgowce takie jak ślimaki, dżdżownice, chrząszcze, pasikoniki, larwy owadów. Poza tym chętnie żywią się rybami, płazami, gadami a nawet pisklętami ptaków gnieźdzących się na ziemi, istotny składnik pożywienia stanowią gryzonie (głównie norniki). Polując chodzą po żerowisku i wypatrują swych ofiar (tzw. przeszukiwanie żerowisk). Potrafią również niczym czapla czatować nieruchomo, np. przy norach gryzoni. Chętnie żerują podczas prowadzonych prac polowych, sianokosów i żniw. Wbrew znanym nam z dzieciństwa opowiadaniom o bocianach polujących na żaby, płazy te stanowią jedynie uzupełnienie diety.

Młociane bociany odróżniają się od dojrzałych osobników czarnym dziobem, brązowoszarymi nogami oraz brązową tęczę (tęcza dorosłych ptaków jest szara). Z gniazda wylatują po ok 54-63. W Batorzu bociany rozpoczęły naukę latania w okolicach 15 lipca.

Bociany do odlotu szykują się zazwyczaj w połowie sierpnia - zbierają się wtedy w stada (tzw. sejmiki). Lecą przez cieśninę Bosfor, Turcję, Syrię, Izrael i dolinę Nilu, pokonując około 10 tys. km (średnio 200 km na dobę). Tam przebywają około dwóch miesięcy, po czym ponownie rozpoczynają wędrówkę na lęgowiska.

Bociany gniazdujące w Batorzu, para dorosłych jak i dwójka młodych, opuściły gniazdo 16 sierpnia. Jednak kilka dni temu „na naszym gnieździe” znów pojawił się bocian. Jest to dorosły osobnik, na co wskazuje intensywnie czerwony kolor dzioba i nóg. Być może to jeden z rodziców naszej bocianie rodziny, gdyż ptaki te w pary łączą się tylko na okres lęgów i wychowu młodych w okresie wędrówek i na zimowiskach żyją oddzielnie. Może to być również „obcy” bocian, który w drodze do ciepłych krajów napotkał w tej okolicy obfite żerowisko...

Mamy nadzieję, że bociany powrócą do nas za rok i znów z będziemy mogli z bliska obserwować życie tych niesamowitych ptaków...

Ciekawostki z życia bociana:

- Dorosłe ptaki aby nakarmić młode przynoszą pokarm w wolu. W ten sam sposób transportują wodę, którą wtryskują wprost to dziobów młodych, a w przypadku dużych upałów polewają nią swoje pisklęta,

- Potężne, długie i szerokie skrzydła bociana umożliwiają mu lot bez większych strat energii wykorzystując wznoszące się ciepłe strumienie powietrza, dlatego bociany lecą nad lądami, mimo że podróż taką trasą trwa dłużej, ale za to wymaga od nich znacznie mniejszego wysiłku,
- Bociany w wierzeniach słowiańskich i w obecnej kulturze folklorystycznej przynoszą szczęście gospodarzom, u których założyły gniazda,
- Bocian żyje średnio ok. 15 lat, najstarszy, zaobrączkowany bocian żyjący na wolności miał 33 lata i jeszcze rok przed swoją śmiercią wyprowadził lęg. Odnotowano również starszego bociana, który dożył 35 lat, jednak ten żył w niewoli,
- Bocian nie potrafi śpiewać. Krtań dolna (narząd głosowy ptaków) jest u bociana uwstecznioma do tego stopnia, że nie wytwarza dźwięku. Bocian jedynie cicho świszczy wypuszczając powietrze przez tchawicę lub klekocze dziobem,
- Bocian zlatując do gniazda wita się określonym dla danej pary ceremoniałem. Składa się on z gestów głową, szyją i skrzydłami oraz odpowiedniego klekotu i świstu. Rytuał ten służy rozpoznaniu się oraz wytlumieniu wzajemnej agresji skierowanej do ewentualnych intruzów,

- Panuje opinia, że para bocianów powraca co roku do tego samego gniazda, może się tak zdarzyć ale nie jest to regułą, przyjmuje się jednak, że para wybiera co roku tę samą okolicę,
- Urodzone w Polsce młode bociany lecą do Afryki bez przewodników, bo ich rodzice odlatują zwykle kilka dni później. Zdecydowana większość ptaków migruje według wrodzonego instynktu, bez pomocy starszych osobników,
- W dawnej Europie istniało przekonanie, że obecność bociana na dachu budynku chroni od uderzenia pioruna. Ten przesąd nie uzyskał potwierdzenia - w rzeczywistości przyczyną śmierci w gnieździe około 3% bocianich piskląt jest właśnie porażenie piorunem,

- Jak podaje wielu autorów w przekonaniach ludowych zabicie bociana było grzechem, sprowadzało nieszczęście, pożar, grad czy powódź,
- Na zimowiskach afrykańskich czekają na bociany myśliwi, gdyż wiele afrykańskich plemion do dzisiaj poluje na bociany,
- Ptaki te migrując posługując się złożonym systemem orientacyjnym. Wykorzystują w nim m.in.: ziemskie pole magnetyczne, pozycję gwiazd i słońca oraz płaszczyzny polaryzacji promieni słonecznych,
- Niektóre młode bociany wracają do nas dopiero w trzecim roku życia, kiedy osiągną dojrzałość płciową, będąc na zimowisku żerują w stadach na łąkach, mokradłach i polach uprawnych,
- Walki o bocianie gniazda trwają od kilku godzin do kilku dni i przybierają bardzo różne formy oraz stopień nasilenia – od postawy grożącej lub przepychanek, aż do walk w powietrzu,
- W Badenii-Württembergii, ze względów bezpieczeństwa, usunięto z wieży kościelnej gniazdo bocianie o średnicy 180 cm, wysokości 190 cm i masie ponad dwóch ton,
- W budowę bocianiego gniazda, a zwłaszcza w znoszenie materiału zaangażowane są przede wszystkim samce. Często jednak przyniesione w dziobie gałązki, składa on na brzegu gniazda i dopiero samica układa je w wybranym miejscu,
- Znane są w Polsce gniazda o udokumentowanej ponad 100-letniej historii. Do takich należy np. gniazdo na kościele w Kościerzycach w powiecie Brzeg, którego budowę odnotowano w parafialnej kronice,
- Bociany są gatunkiem chronionym, wymienionym w Dyrektywie ptasiej, zagrożonym utratą odpowiednich żerowisk w wyniku osuszania terenów podmokłych, utratą miejsc gniazdowych oraz śmiertelnością spowodowaną kolizjami z liniami energetycznymi,
- Najpopularniejszą w Polsce tzw. „Bocianią wsią” jest Żywkowo. Odnotowuje się, że zamieszkuje ją ok. 160 bocianów białych w 42 gniazdach,
- Ptaki z Polski na zimowiska lecą wzdłuż łuku Karpat, cieśninę Bosfor, Turcję, Syrię, Izrael, dolinę Nilu, docierając w ten sposób do środkowej i południowej Afryki. Część ptaków zimuje w rejonie wielkich jezior afrykańskich, część w górnej części dorzecza Konga, a część w Zambezi a nawet w RPA. Zgrupowania ptaków w niektórych rejonach oceniane są na 100 000 ptaków / 25 km².
- 31 maja - to Dzień Bociana. Wigilia Dnia Dziecka ogłoszona została przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura” Dniem Bociana. Dzień ten stanowi okazję do zwrócenia uwagi na szczególne miejsce, jakie ptak ten zajmuje w polskiej kulturze i krajobrazie, na jego zagrożenia i potrzebę ochrony.

[Zobacz więcej zdjęć >>](#)

Źródło:

www.salamandra.org.pl

www.ptop.org.pl

www.bociany.pl

www.nowa-energia.com.pl